ДОКЛАД ЗА ШУМОВОТО НАТОВАРВАНЕ
В ГРАД ПАЗАРДЖИК ЗА 2023 ГОДИНА

I. НОРМАТИВНА УРЕДБА В ОБЛАСТТА НА ШУМА В ОКОЛНАТА СРЕДА. МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА

Необходимостта от контрол и управление на шума в урбанизираната среда са дефинирани в:

Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно оценката и управлението на шума в околната среда.

Закон за защита от шума в околната среда (ДВ бр. 74/2005)

Закон за здравето (ДВ бр. 70/2004)

Наредба № 54 от 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда" (обн., ДВ, бр. 3 от 2011 г.).

Оценката на шумовото натоварване в урбанизираните територии се извършва съгласно изискванията на Методика за определяне броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива, утвърдена от МЗ, 2007 г., в съответствие с посочените методи в Наредба № 6 от 2006 г. на МЗ и МОСВ за показатели за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението" (обн., ДВ, бр. 58 от 2006 г).

Утвърдена Програма за мониторинг на шума в урбанизираната територия на град Пазарджик.

Мониторингът се извършва по показател L - (усреднено еквивалентно) дневно ниво на шума, определящ степента на дискомфорт през дневния период на денонощието (7.00-19.00 ч.).

II. РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ НА ТРАНСПОРТЕН ШУМ

Служители от Д ОЗ, отдели ПБПЗ и ЛИ при РЗИ Пазарджик през 2023 г. извършиха измервания на градския шум в общо 15 пункта (Приложение 1).

Пунктовете за мониторинг са разпределени както следва:

1. 40% върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета – **6 бр. пункта - № 1, 2, 3, 4, 5 и 7**.

2. 30% от пунктовете за мониторинг на шума се определят върху територии с промишлени източници на шум – производствено-складови територии и зони - **4 бр. пункта - № 12, 13, 14 и 15**.
3. 30% от пунктовете за мониторинг на шума се определят върху територии, подлежащи на усилена шумозащита - 5 бр. пункта. От тях:
   - 60% жилищни зони и територии с неутежнен акустичен режим – **3 бр. пункта - № 6, 9 и 11** ;
   - 20% в зони за обществен и индивидуален отдих - **1 бр. пункт - № 8**;
   - 20% в зони за лечебни заведения и санаториуми - **1 бр. пункт – № 10.**

Данни за шумовите нива са дадени в Таблица 1. Оценката се прави при сравнение на измерените или изчислените нива с граничните стойности посочени в Наредба № 6 от 2006 г.

Успоредно с акустичните измервания се отчита интензивността и структурата на транспортните потоци, вида на пътната настилка, степента на застрояване и озеленяване (Приложение 2).

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА АКУСТИЧНАТА СРЕДА

Извършените измервания показват, че допустимите шумови нива са превишени в 11 бр**.** от контролните пунктове в гр. Пазарджик, което представлява 73,3 % от общия брой контролирани зони. Измерванията на шума в околната среда са проведени в съответствие с методите посочени в Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Данните са попълнени в протоколни форми съгласно Приложение № 1 към чл. 12 на Наредба № 54 от 13.12.2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда. Изготвени са 15 броя протоколи. За всеки пункт са извършени по 6 измервания на дневното ниво на шума - общо 90 измервания за всички пунктове, посочена е интензивността на движението на МПС, структуриран е потока на МПС изразен в проценти.

На пунктовете, разположени на територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик са извършени 36 измервания, като всички резултати надвишават граничната стойност - 60 dB(A) (гранична стойност на дневното ниво на шума в територии, подложени на въздействието на интензивен

автомобилен трафик, съгласно Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението). Измерените стойности варират в диапазона от 64,00 dB(A) до 69,83 dB(A). За сравнение през 2022 г. най–ниската измерена стойност е 65,33 dB(A), а най–високата 69,00 dB(A).

В жилищните зони и територии измерванията на шум са 18, като измерените стойности варират в диапазона от 59,33 dB(A) до 65,33 dB(A). Всички надвишават 55 dB(A) (гранична стойност на дневното ниво на шума в жилищни зони и територии, съгласно горепосочената наредба). През предходната 2022 година тези стойности варират от 56,33 dB(A) до 64,83 dB(A).

В зона за обществен и индивидуален отдих има един пункт, в който всички измервания надвишават граничната стойност 45 dB(A).

В зона за лечебни заведения и санаториуми има също един пункт, в който всички измервания надвишават граничната стойност 45 dB(A).

В производствено–складовите територии и зони измерванията са 24 и варират от 58,00 dB(A) до 68,17 dB(A). Всички измерени стойности са под нормата 70 dB(A).

Анализът на данните по показател L - (усреднено еквивалентно) дневно ниво на шума, определящ степента на дискомфорт през дневния период на денонощието (7.00-19.00 ч.) е даден в Таблица 1.

Годишните анализи на шумовото натоварване в град Пазарджик се изпращат до кмета на Община Пазарджик. Той е запознат с акустичната обстановка в града и ежегодно уведомява РЗИ Пазарджик за проведените от Общината дейности за намаляване на шума.

През 2022 година Община Пазарджик е провела следните дейности за ограничаване на шумовото натоварване на града:

Извършена е реконструкция и изкърпване на републиканска мрежа в чертите на града и улична мрежа в град Пазарджик – ръчно и машинно.

Извършената реконструкция на уличната мрежа е съгласно одобрената инвестиционна програма - ремонтни работи и поддържане на техническата изправност на настилките на уличната мрежа, като са ремонтирани над 92 200 м^2 настилки.

Едновременно с реконструкция на уличната мрежа, съгласно одобрената инвестиционна програма, се извършват и ремонтни работи, поддържане и реконструкция на тротоарните настилки, пешеходни алеи и пътеки в жилищните комплекси. Изграждат се улични оттоци, решетки, джобове за ТБО по улици в град Пазарджик.

Извършва се ремонт и възстановяване на улични оттоци в град Пазарджик.

В изпълнение на решения на комисията по безопасност на движението са изпълнени още и следните дейности:

- Изградени са повдигнати пешеходни пътеки, изградени и осветени са пешеходни пътеки и възлови места, ремонтирани са тротоари и други действия, като всички са съобразени с взетите решения.

- Поддържани са пътни съоръжения.

Освен настилките, благоустрояването е извършено и по тротоари към улици, площадки и други публични пространства. Поддържани са територии, отредени за паркове и зелени площи, в които се извършва и постепенна подмяна на дървесни видове.

Съгласно чл. 12 от Наредбата за организация и безопасност на движението, дисциплината на водачите на ПС и пешеходците в община Пазарджик е забранено движението на товарни автомобили в зона „Ц", а именно Централна градска част с граници, булеварди и улици: бул. "Княгиня Мария Луиза", ул. "Болнична", бул. "Стефан Караджа", ул. "Кочо Честименски" и ул. "Цар освободител".

Автобусите са сертифицирани по стандарти за екологичност, съгласно европейските норми за автомобилостроене: ЕВРО-3, ЕВРО-4, ЕВРО-5.

Ежегодно се подновява и обновява дървесната растителност в зелените площи, уличната мрежа, пешеходни алеи и пътеки в жилищните комплекси, както и паркове и градини.

IV. ТЕНДЕНЦИИ

Нивото на шум се запазва високо в 11 от общо 15 пункта за измерване, като само на един пункт е измерено ниво на шум под 58 dB(A) (Таблица 2). Разпределението по диапазони на регистрираните шумови нива за периода 2013 ÷ 2023 година, в % е дадено в табл. 4.

V. ИЗВОДИ

Община Пазарджик предприема редица мерки за ограничаване на шумовото натоварване в града и въпреки това уличният шум се запазва на високо ниво. Този факт се свързва с непрестанно нарастващия брой автомобили, неизправност на моторните превозни средства, недостатъчно екраниране на транспортния шум и др.

VI. ПРЕПОРЪКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ШУМА

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ към Европейския съюз препоръчва да се приемат мерки за градоустройствено планиране, като се акцентира на средствата за обществен транспорт, насърчаване на придвижването пеша и с велосипед, ограничаване на автомобилното движение и на скоростта на превозните средства, включване на екологичните въпроси при възлагане на обществени поръчки и

предоставяне на местните и регионалните власти на правилни стимули и подходяща информация относно механизмите за финансиране на ЕС.

Таблица 1

Пункт (вид, адрес)	**измерена/ изчислена стойност** **Еквивалентно ниво на шума dB(A)**	**Норма** **Гранична стойност dB(A)**	**над/под нормата**
I. Пунктовете върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета.			
1. Пунктове върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик			
Пункт 1 бул. "Христо Ботев" – при гостилница „Танго"	***69.33***	***60***	**над нормата**
Пункт 2. бул. "Георги Бенковски" – при „Пени Маркет"	***66.00***	***60***	**над нормата**
Пункт 3. бул."Александър Стамболийски"	***69.83***	***60***	**над нормата**
Пункт 4. Хотел "Елбрус"	***66.17***	***60***	**над нормата**
Пункт 5. Община Пазарджик	***66.33***	***60***	**над нормата**
Пункт 7. ул. "Пловдивска" – при Българо-германски център за професионално обучение	***64.00***	***60***	**над нормата**
2.Пунктове върху територии, подложени на въздействието на релсов, железопътен и трамваен транспорт			
1. ***2.3…***			
3. Пунктове върху територии, подложени на въздействието на			

авиационен шум .			
1. ***2. 3…***			
II. **Пунктовете върху територии с промишлени източници на шум -производствено-складови територии и зони.**			
Пункт 12. Фабрика за безалкохолни напитки "Дерби"	***58.00***	***70***	**под нормата**
Пункт 13 Хлебопекарна "МИО" – гр. Пазарджик	***68.17***	***70***	**под нормата**
Пункт 14 Мебелна фабрика „Колорадо" гр. Пазарджик, ул."Любен Боянов"	***66.50***	***70***	**под нормата**
Пункт 15 Работилница за автоаларми - гр. Пазарджик, ул." Цар Освободител" – срещу училище "Отец Паисий"	***67.50***	***70***	**под нормата**
III Пунктовете върху територии, подлежащи на усилена шумозащита			
1.Жилищни зони и територии			
Пункт 6. ул. "Кочо Чистименски" - при ПГ по строителство и архитектура	***65.33***	***55***	**над нормата**
Пункт 9. ул."Осми март", ПГ по икономика и мениджмънт	***59.50***	***55***	**над нормата**
Пункт 11 ул. "Завоя на Черна" – НУ „Васил Друмев"	***59.33***	***55***	**над нормата**
2. Зони за обществен и индивидуален отдих			
Пункт 8 ул. "Хан Крум" – Градска градина	***65.83***	***45***	**над нормата**
3. Зони за лечебни заведения и санаториуми			
Пункт 10 Държавна психиатрична болница	***60.50***	***45***	**над нормата**
4. Зони за научно-изследователска дейност			

5.Тихи зони, извън урбанизираните територии			
Общ брой на пунктовете с нивата над нормата			**11**

Таблица 2. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива през 2020 година

№поред	**Град**	**Общ брой пунктове**	**Разпределение на шумовите нива по диапазони (в брой пунктове)**							
			под 58 dB(A)	**58-62 dB(A)**	**63-67 dB(A)**	**68-72 dB(A)**	**73-77 dB(A)**	**78-82 dB(A)**	**над 82 dB(A)**	**над ГС***
	Пазарджик	15	0	4	7	4	0	0	0	**11**

ГС* - гранична стойност

Таблица 3. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива в урбанизираните територии за периода 2013 ÷ 2022 година, в брой пунктове

Година	**Общ брой пунктове**	**Разпределение на регистрираните шумови нива по диапазони, в брой пунктове**						
		под 58 dB(A)	**58-62 dB(A)**	**63-67 dB(A)**	**68-72 dB(A)**	**73-77 dB(A)**	**78-82 dB(A)**	**над 82 dB(A)**
2013	**15**	2	2	9	2	0	0	0
2014	**15**	1	3	9	2	0	0	0
2015	**15**	2	1	8	4	0	0	0
2016	**15**	2	2	10	1	0	0	0
2017	**15**	1	3	9	2	0	0	0
2018	**15**	1	3	8	3	0	0	0
2019	**15**	3	1	9	2	0	0	0
2020	**15**	2	2	6	5	0	0	0
2021	**15**	1	3	9	2	0	0	0
2022	**15**	1	3	7	4	0	0	0
2023	**15**	0	4	7	4	0	0	0

Таблица 4. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива за периода 2013 ÷ 2022 година, в %.

Година	Общ брой пунктове	Разпределение на регистрираните шумови нива по диапазони, в %						
		под 58 dB(A)	**58-62 dB(A)**	**63-67 dB(A)**	**68-72 dB(A)**	**73-77 dB(A)**	**78-82 dB(A)**	**над 82 dB(A)**
2013	**100,00%**	13,33%	13,33%	60%	13,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2014	**100,00%**	6,67%	20%	60%	13,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2015	**100,00%**	13,33%	6,67%	53,33%	26,27%	0,00%	0,00%	0,00%
2016	**100,00%**	13,33%	13,33%	66,67%	6,67%	0,00%	0,00%	0,00%
2017	**100,00%**	6,67%	20%	60%	13,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2018	**100,00%**	6,67%	20%	53,33%	20%	0,00%	0,00%	0,00%
2019	**100,00%**	20%	6,67%	60%	13,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2020	**100,00%**	13,33%	13,33%	40%	33,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2021	**100,00%**	6,67%	20%	60%	13,33%	0,00%	0,00%	0,00%
2022	**100,00%**	6,67%	20%	46,67%	26,66%	0,00%	0,00%	0,00%
2023	**100,00%**	0,00%	26,67%	46,66%	26,67%	0,00%	0,00%	0,00%

VII. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОЛУЧЕНИТЕ ОТ ОБЩИНСКИТЕ АДМИНИСТРАЦИИ ДАННИ ЗА ПРЕДПРИЕТИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИ МЕРКИ ПО ПЛАНОВЕТЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ШУМА В ОКОЛНАТА СРЕДА

До общините в област Пазарджик бе изпратено писмо, с което се изиска информация за изпълнените мерки, предвидени в съответните планове за действие в околна среда. Информация в РЗИ Пазарджик се получи от следните общини:

- **Община Сърница** – На територията на общината няма населено място с над 5000 еквивалент жители.
- **Община Ракитово** - Няма проведени залесителни мероприятия в градска среда. Голяма част от автомобилния трафик е изведен по околовръстното шосе извън централната градска част.
- **Община Лесичово** - На територията на общината няма населено място с над 5000 еквивалент жители.

- **Община Батак** - На територията на общината няма населено място с над 5000 еквивалент жители.
- **Община Брацигово:**

Автомобилен транспорт - Интензивният автомобилен трафик е основният фактор, който влияе върху акустичната среда на населените места. Автотранспортният шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, от скоростта и структурата на транспортния поток, от пропускателната способност на пътните артерии, от възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка.

Община Брацигово има сравнително добре изградена пътна мрежа, но категорията й е ниска. Пътищата са от III и IV клас. След активните действия през последните три години на ръководството на Община Брацигово състоянието на пътната инфраструктура е сравнително добро. Ремонтирани и реконструирани са основните пътища, което благоприятства акустичната среда в общината. Като слабост може да се отчете липсата на обходни пътища, поради което автомобилният трафик преминава през населените места.

Железопътен транспорт. Железопътният транспорт не оказва влияние върху акустичната среда на общината, тъй като железопътната линия е в края на град Брацигово и не засяга жилищните зони.

Промишлени източници на шум. Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) (обн., ДВ, бр. 74 от 13.IX.2005 г., в сила от 2006 г.), РИОСВ – Пазарджик е компетентният орган за оценка, управление и контрол на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения. Те не създават акустичен дискомфорт на жителите, тъй като са разположени в промишлените зони на населените места.

Локални източници на шум и шум от битов характер. Важен по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на населените места е шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различни сервизи и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради. С цел предпазване на населението на територията на община Брацигово от шум от битов характер на всички собственици на заведения за обществено хранене са изпратени предупредителни писма, относно спазване стриктно разпоредбите на Наредба № 1 за опазване на обществения ред на Община Брацигово, с която се забранява създаването на шум, смущаващ спокойствието на обитателите на жилищни сгради от 23.00 часа до 06.00 часа, както и употребата на пиротехнически средства след 22.00ч.

Съгласно ЗЗШОС агломерациите с население над 100 000 жители не са задължени да разработят шумова карта, но могат да го направят при наличие на

необходимост. Към настоящия момент това не се налага, тъй като шумът не може да бъде причислен към основните екологични проблеми на общината.

- **Община Пещера** - Община Пещера няма разработен план за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околна среда.

Към този момент на територията на община Пещера са извършени ремонтни дейности на уличните връзки с необходимост от рехабилитация, което подобри значително обстановката на територията на община Пещера.

По отношение на източниците на шум от битов характер съгласно Наредба за обществения ред, чистотата и специализираната закрила на деца на обществени места чл. 3, т. 1, се забранява извършването на дейности, причиняващи шум, отделянето на прах замърсявания и др.

На основание чл. 3, т. 2 от горецитираната Наредба се забранява извършването на дейности от битов и стопански характер в жилищни сгради и в близост до тях, с които се нарушава спокойствието на живущите между 14.00 ч и 16.00ч. и между 22.00 ч. и 8.00 ч. в делнични дни и между 14.00 ч. и 16.00 ч. и 22.00 ч.и 8.00 ч. в празнични дни.

- **Община Стрелча** – Община Стрелча не е обременена с голямо шумово натоварване. Към 31.12.2022 г. населението на всички населени места в община Стрелча е 4 669 души.

С Наредба № 1 за поддържане и опазване на обществения ред и общественото имущество на територията на община Стрелча, Общински съвет Стрелча забранява вдигането на шум, смущаващ спокойствието на обитателите в жилищните сгради от 14,00 ч. до 16,00 ч. и от 22,00 ч до 7,00 ч. зимен период и от 23,00 ч. до 7,00 ч. през летен период и високото озвучаване и възпроизвеждане на смущаващи шумове от общодостъпни заведения и сгради, превишаващи хигиенните норми.

Производствените предприятия са разположени в покрайнините на град Стрелча и не генерират наднормени нива на шума. ЖП линията преминава извън урбанизираната територия на населените места в общината.

Основните причинители на наднормен шум са транспортните средства. За ограничаването му са предприети следните мерки:

- за преминаване на тежкотоварните автомобили са определени заобиколни маршрути.
- поставени са пътни знаци за ограничаване скоростта на движение на транспортните средства преминаващи през населените места.

- **Община Белово -** Източници на шум се явяват транспорта, промишлеността, строителството и ремонтните работи, извършвани на територията на общината.

Съгласно Закона за защита на шума в околната среда, РИОСВ Пазарджик контролира промишлени обекти, източници на шум в околната среда, с цел спазване на

граничните стойности за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие.

В последните няколко години, за района на община Белово не се правени шумови замервания, но лесно може да се заключи, че липсват превишения на допустимите норми, свързани с шумово замърсяване. Комунално-битовият шум се формира от транспортния трафик, който не е особено интензивен и съответно може да се отбележи, че на територията на общината не съществуват проблеми, свързани с осигуряването на нормална акустична обстановка за населението на общината.
На територията на общината няма населено място с над 5000 еквивалент жители.

- **Община Септември -** изпълнени мерки за намаляване и предотвратяване на шума през 2022 г. както следва:

  - Обект: „Реконструкция и рехабилитация на съществуващи общински пътеща, съоръжения и принадлежнасти към тях в Община Септември по обособени позиции" за обособена позиция № 2 „Път PAZ1128"/ 1-8, Лозен-Пазарджик-граница общ./ Пазарджик-Септември/- Ковачево – Злокучене /III-8402/" от км 0+690 до км 4+260 и от км 6+050 до км 6+850.
  - Доставка и полагане неплътна асф. смес АС16 за изравнителни пластове и всички свързани с това разходи – 53 580,56 м2